

Огляд законодавчих змін

Огляд законодавчих змін, що стосуються внутрішнього переміщення, підготовлений УВКБ ООН | Січень 2023

Прийняте законодавство

- Процедура реєстрації актів цивільного стану за кордоном
- Зміни у процедурі продовження соціальних виплат
- Процедура бронювання військовозобов'язаних
- Денонсація Конвенції про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах
- Пересилання документів, що підтверджують особу та посвідчень особи на повернення в Україну через міжнародні поштові відправлення
- Програма з сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб

Проекти

- Проект Закону України щодо компенсації (#7198)

Міжнародні події

- Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи №2482
- Рішення Європейського суду з прав людини по справі «Україна і Нідерланди проти Російської Федерації»

Інші події

- Створення військових адміністрацій у Херсонській області
- Відновлення роботи судів у Херсонській області
- Створення Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури
- Виключення Києва зі списку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або територій, тимчасово окупованих Російською Федерацією
- Розподілення коштів з Фонду відновлення зруйнованого майна та інфраструктури
- Відкриття нового пункту пропуску на кордоні з Румунією
- Порядок проведення вступної кампанії у 2023 році

Прийняте законодавство

Процедура реєстрації актів цивільного стану за кордоном

24 січня 2023 року Кабінет Міністрів України прийняв [Постанову №66](#) " Про забезпечення здійснення закордонними дипломатичними установами України повноважень у сфері державної реєстрації актів цивільного стану в умовах воєнного стану".

Постанова встановлює, що закордонні дипломатичні установи України, призначені Міністерством закордонних справ України, можуть:

- Проводити державну реєстрацію актів цивільного стану (народження, смерть, шлюб) незалежно від місця проживання чи перебування особи;
- Відновлювати та анулювати записи про цивільний стан та вносити зміни до них;
- Видавати дублікати втрачених свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану та витяги з Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Зміни у процедурі продовження соціальних виплат

27 грудня 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв [Постанову №1460](#). Згідно з **цією** Постановою, всі соціальні пільги, які автоматично продовжувались з березня 2022 року, були розділені на дві групи, залежно від необхідності бенефіціарам звертатися за подовженням виплат:

Соціальні пільги з автоматичним продовженням незалежно від місця проживання:	Соціальні пільги з автоматичним продовженням для жителів тимчасово окупованих територій та зон активних бойових дій:
<p>допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;</p> <p>допомога на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи;</p> <p>допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме;</p> <p>допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;</p> <p>грошова допомога особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи;</p> <p>допомога особам, які не мають права на пенсію;</p>	<p>допомога малозабезпеченим сім'ям;</p> <p>допомога на дітей одиницями матерям;</p> <p>допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату.</p>

Грошова допомога на проживання ВПО буде продовжена автоматично незалежно від місця проживання.

Починаючи з січня 2023 року автоматичне продовження соціальних пільг (i) малозабезпеченим сім'ям, (ii) одиницями матерям, та (iii) допомога непрацюючим особам, які досягли загального пенсійного віку, але не набули права на пенсійну виплату, можливе лише для мешканців тимчасово окупованих територій та зон активних бойових дій. Усі інші отримувачі цих соціальних пільг (включаючи внутрішньо переміщених осіб) повинні звернутися до відділів соціального захисту, щоб продовжити отримувати фінансову підтримку від держави у 2023 році.

Процедура бронювання військовозобов'язаних

27 січня 2023 року Кабінет Міністрів України прийняв [Постанову №76](#), яка встановлює процедуру бронювання від мобілізації.

Серед інших категорій перелічених в Постанові, список осіб, які мають право на бронювання, включає персонал (i) агенцій ООН; (ii) міжнародних та українських НГО, які реалізують гуманітарні проекти; (iii) донорських організацій; (iv) іноземних дипломатичних установ в Україні; (v) виконавців проектів міжнародної технічної допомоги.

Персонал, зазначений вище, може бути заброньований на строк до 6 місяців (з подальшим продовженням), без обмежень щодо (i) відсотку співробітників, які можуть бути заброньовані; (ii) віку; (iii) військового звання або спеціальності.

[Денонсація Україною Конвенції про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах](#)

25 січня 2023 Міністерство юстиції України [опублікувало Повідомлення](#) з переліком міжнародних угод, денонсованих Україною.

Серед інших, Україна денонсує Конвенцію про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах з країнами Співдружності Незалежних Держав ([Закон #2783-XI](#)) та Протокол до неї ([Закон #997_018](#)). Після того, як закон про денонсацію вступить в законну силу (29 грудня 2023 року), можливі наступні наслідки:

- Свідоцтва про народження/смерть/шлюб українських громадян, видані Російською Федерацією і Республікою Білорусь після їх повернення в Україну не будуть вважатися дійсними без апостилю.
- Громадяни Російської Федерації та Білорусі, які живуть в Україні на законних підставах, в тому числі біженці та шукачі притулку, що мають свідоцтва про народження/шлюб та ін., видані в Російській Федерації або Білорусі, будуть зобов'язані апостилізувати свої документи, для того, щоб вони визнавались дійсними.

Однак 4 лютого 2023 року Міністерство реінтеграції [опублікувало інформацію](#), в якій заявлено, що документи, що визнавались дійсними до 24 лютого 2022 року будуть і надалі визнаватися такими протягом дії воєнного стану та 6 місяців після його припинення або скасування (проте щодо цього питання ще не було прийнято жодних правових актів).

[Пересилання документів, що підтверджують особу та посвідчень особи на повернення в Україну міжнародними поштовими відправленнями](#)

18 січня 2023 року, Кабінет Міністрів України прийняв [Постанову № 41](#), якою змінено Правила надання послуг поштового зв'язку. Згідно зі зміненими Правилами, внутрішні паспорти, паспорти для виїзду за кордон та посвідчення особи на повернення в Україну можуть бути надіслані міжнародним поштовим відправленням в умовах воєнного стану та протягом дії карантину COVID-19.

[Програма з сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб](#)

24 січня 2023 року Кабінет Міністрів України прийняв [Постанову №67](#), якою внесено зміни до програми сприяння зайнятості ВПО ([Постанова №696](#)).

- Розмір компенсації, що надається роботодавцям, які працевлаштовують ВПО, тепер прив'язаний до мінімальної заробітної плати, встановленої законом;
- Компенсація також призначена для покриття витрат на підвищення кваліфікації ВПО (які працевлаштовані на 12 місяців і більше);
- У разі припинення трудових відносин (незалежно від підстав припинення) з ВПО, роботодавець, що вже отримав компенсацію, повинен повернути її в повному обсязі, за винятком випадку, коли на цю посаду працевлаштовано іншу зареєстровану безробітну особу, в тому числі ВПО.

Проекти

[Проект Закону щодо компенсації \(#7198\)](#)

27 січня 2023 року, Верховна Рада України опублікувала переглянуту версію проекту закону №7198 для подальшого подання на друге читання (проект до першого читання був опублікований через дев'ять місяців тому, у квітні 2022 року). Проект сфокусований на уніфікації підходів і термінології: у цій версії проекту закону передбачено різні механізми компенсації для пошкодженого та знищеного житла, визначений перелік осіб, які можуть звернутися за компенсацією, встановлені строки та основні поняття, роль та відповідальність органів влади, вимоги до документації, яка повинна бути подана тощо.

Міжнародні події

[Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи №2482](#)

26 січня 2023 року Парламентська Асамблея Ради Європи (ПАРЄ) прийняла [Резолюцію №2482 \(2023\)](#) в якій:

- Асамблея підтверджує, що збройний напад та повномасштабне вторгнення Російської Федерації проти України, розпочате 24 лютого 2022 року, становлять "агресію". Вона також зауважує, що Білорусь брала участь у агресії Російської Федерації проти України;
- Асамблея рекомендує створити спеціальний трибунал щодо злочину агресії, скоєного проти України;
- Асамблея рекомендує державам-членам прийняти різні заходи, спрямовані на підтримку української влади;
- Асамблея закликає українську владу надавати пріоритетну увагу збору інформації про примусово переміщених українських дітей та забезпеченню їх безпечного повернення;
- Асамблея рекомендує всім державам-членам Ради Європи створити міжнародний механізм компенсації в співпраці з українською владою;
- Асамблея рекомендує Європейському суду з прав людини (ЄСПЛ) надавати пріоритет розгляду заяв проти Російської Федерації, що виникають з триваючої агресії

[Рішення Європейського суду з прав людини по справі «Україна і Нідерланди проти Російської Федерації»](#)

26 січня 2023 ЄСПЛ опублікував рішення про визнання підсудності справи «[Україна та Нідерланди проти Російської Федерації](#)», яка включає три заяви на розгляді ЄСПЛ:

- 8019/16 Україна проти Росії (щодо Східної України) стосується звинувачень України щодо триваючих порушень низки статей Європейської конвенції з прав людини Росією в контексті конфлікту на сході України з весни 2014 р.;
- 43800/14 Україна проти Росії (II), подана 13 червня 2014 року, стосується ймовірного викрадення трьох груп дітей на сході України в період з червня по серпень 2014 року та їх тимчасового переміщення до Росії;
- 28525/20 Нідерланди проти Росії, подана 10 липня 2020 року, стосується збиття 17 липня 2014 року рейсу МН17.

Це рішення є одним із «підготовчих» етапів перед розглядом Великою Палатою справи по суті; однак ЄСПЛ визнав:

- Східний регіон України з квітня-травня 2014 року перебуває під контролем Російської Федерації; Російська Федерація мала вирішальний вплив на так звані «ДНР» і «ЛНР» і масово постачала їм зброю;
- Російські військові активно перебувають на території Донбасу з квітня 2014 року.

Таким чином, ЄСПЛ визнає Російську Федерацію стороною-відповідачем у вищевказаних справах.

Інші події

Створення військових адміністрацій у Херсонській області

У січні 2023 року Президент України видав укази [№12/2023](#) та [№3/2023](#) про створення Бехтерської сільської та Олешківської міської військових адміністрацій на територіях Херсонської області, де відновлено контроль уряду України. Військові адміністрації під час воєнного стану здійснюють функції органів виконавчої влади.

Відновлення роботи судів у Херсонській області

10 січня 2023 року Верховний Суд видав [Розпорядження №2](#) щодо спрощення доступу до правосуддя на частині Херсонської області, де урядом України було відновлено контроль. Цим наказом вносяться такі зміни:

Чотири суди (Білозерський, Великоолександрівський, Нововоронцовський районні суди та Херсонської апеляційний суд) відновлять роботу, виконуючи обов'язки 17 судів, які функціонували на території Херсонської області до 24 лютого 2022 року. Суди Одеської області, які згідно з [Розпорядженням №52](#) тимчасово розглядали справи, підсудні Херсонським судам, прийматимуть та розглядатимуть такі справи, якщо вони надійшли до 01 лютого 2023 року. Після цього всі справи, що належать до Херсонської юрисдикції, мають бути передані до новостворених Херсонських судів.

Створення Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури

13 січня 2023 року Уряд України прийняв [Постанову №29](#) про утворення Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України шляхом приєднання Державного агентства автомобільних доріг України до Державного агентства інфраструктурних проєктів. Положення, що визначає конкретні компетенції, ще не опубліковано; однак до завершення всіх процедур з реорганізації Державне агентство інфраструктурних проєктів продовжує працювати та виконувати свої функції. Очікується, що нова агенція буде одним з провідних регуляторних органів державної влади у галузі відновлення інфраструктури, а отже ключовим гравцем у проєктах, пов'язаних з цим напрямком, включаючи ті, що вже реалізуються гуманітарними організаціями.

Виключення Києва зі списку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією

Наказом Мінреінтеграції №14 від 13 січня 2023 року Київ виключено зі списку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією. У результаті внутрішньо переміщені особи з Києва втратили право на отримання допомоги на проживання для ВПО та спрощеного доступу до інших соціальних виплат. Текст наказу досі не опублікований; однак новина була [опублікована](#) на офіційному сайті Мінреінтеграції.

Розподілення коштів з Фонду відновлення зруйнованого майна та інфраструктури

10 січня 2023 року Кабінет Міністрів України ухвалив [Розпорядження №20-р](#), яким виділив 465 млн грн на реконструкцію 18 пошкоджених багатоквартирних будинків у Київській області (Бородянка, Бузова, Мила, Ірпінь, Гостомель). У Положенні перераховані адреси з відповідним обсягом асигнування щодо кожної. Одержувачем коштів призначена Київська обласна державна адміністрація, головним розпорядником фондів – Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури. Роботи з реконструкції мають завершити до 30 грудня 2023 року.

Встановлення нового пункту пропуску на кордоні з Румунією

3 січня 2023 року Кабінет Міністрів України ухвалив [Розпорядження №3-р](#) встановлюючи тимчасовий міжнародний пункт контролю через державний кордон на залізничній станції «Рахів». Цей пункт пропуску працюватиме цілодобово для пасажирів поїздів, громадян України і громадян третіх країн, що хочуть перетнути кордон (в тому числі з метою отримання міжнародного захисту) під час воєнного стану та 90 днів після його припинення або скасування.

Порядок проведення вступної кампанії у 2023 році

20 січня 2023 року Міністерство освіти і науки презентувало порядок проведення вступної кампанії у 2023 році.

- Підсумкове шкільне тестування буде проведено у формі «Національного мультипредметного тесту».
- Тест складатиметься з трьох предметів: 2 обов'язкових (українська мова, математика) та 1 на вибір (історія України, іноземна мова, фізика, хімія, біологія);
- Діти, які залишаються на непідконтрольних Уряду України територіях, зможуть пройти тестування дистанційно. Вони також можуть подавати документи до університетів протягом трьох місяців з початку навчального року;
- За кордоном працюватимуть центри тестування, щоб ті, хто виїхав з України, мали можливість вступити до українських вищих навчальних закладів;

КОНТАКТИ

E-MAIL: UKRKI@UNHCR.ORG, TEL: +38 044 288-9710

LINKS

UNHCR Ukraine:www.unhcr.org.ua/en - Twitter:www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook:www.facebook.com/UNHCRKyiv - Instagram:www.instagram.com/unhcr_ukraine